

**Finnish Institute of
Occupational Health**

Nuorena alkaneen astman vaikutus miesten työkykyyn

**Irmeli Lindström
Keuhkosairauksien erikoislääkäri
Työterveyslaitos**

Työikäisen väestön yleistyvä sairaus

- Astman esiintyvyyden on todettu 12-kertaistuneen vuosien 1966 ja 2003 välillä ja samanaikaisesti astma on muuttunut lievemmäksi ja paremmin kontrolloiduksi.
  - Latvala et al BMJ 2005
- 9%:lla aikuisväestöstä on astma.

Astma ja työ

- Ammatin vaihto hengitystieoireiden vuoksi on tavallista ja riskitekijöinä sille ovat työperäinen altistuminen hengitysteitä ärsyttävälle tekijöille ja pölylle.

Toren et al Thorax 2008;64:339-344

- Työssä pahenevat astmaoireet ovat tavallisia. Altistuminen pölylle, poikkeaville lämpötiloille, huonolaatuiselle sisäilmalle ja kemikaaleille sekä fyysisesti raskas työ pahentavat oireita.

Saarinen et al ERJ 2003;22:305-309

Kansallinen astmaohjelma 1994-2004

- Päämääränä opettaa perusterveydenhoidon lääkäreitä ja hoitajia toteamaan ja hoitamaan astmaa
  - sairaseläkkeet astman vuoksi:
1993 9% ja 2003 1.5%
  - sairaalapäivien lukumäärä laski 54%
  - hoitavien ja avaavien astmalääkkeiden käyttö ja lääkekustannukset lisääntyivät huomattavasti
Haahtela et al Thorax 2006;61:663-670

Työkyvyn ulottovuudet

Työntekijä

Työ

Fyysinen ja henkinen kapasiteetti

Itsearvioitu työkyky

Sairasloma

Työtehtävät

Työ olosuhteet

Ammatilliset taidot

Työn tai ammatin vaihto

Työttömyys

Ammatilliset roolit

Työpaikan arvot

Sosiaaliset taidot

Sairaseläke

Miten voidaan vaikuttaa astmaatikkojen työssä pärjäämiseen

Kannusta kouluttautumaan sopivaan ammattiin

Astman säännöllinen seuranta ja hoito

Vieroita tupakoinnista

Vähennä työssä olevaa altistumista astmaa pahentaville tekijöille

Astman seurantakäynti vähintään 1/vuosi

- Oireet työssä ja kotona
- Yöoireet
- Säännöllinen lääkitys, avaavan lääkkeen tarve
- Pahenemisvaiheet
- Sairaslomat
- Mikä työssä pahentaa oireita
- Muut oireet ja sairaudet

Apuna voi käyttää valmiita kyselykaavakkeita esim.
Astmatesti

1. Kuinka usein astmasi esti sinua toimimasta normaalisti työssä, koulussa ja/tai kotona viimeisten neljän (4) viikon aikana?

Koko ajan	1
Usein	2
Ajoittain	3
Harvoin	4
Ei kertaakaan	5
2. Kuinka usein sinulla on ollut hengenahdistusta viimeisten neljän (4) viikon aikana?

Useammin kuin kerran päivässä	1
Kerran päivässä	2
3-6 kertaa viikossa	3
Kerran tai kaksi viikossa	4
Ei kertaakaan	5
3. Kuinka usein heräsit astman oireisiin (hengityksen vinkuminen, yskä, hengenahdistus, puristava tunne ja/tai kipu rintakehällä) yöllä tai aikaisin aamulla viimeisten neljän (4) viikon aikana?

4 kertaa viikossa tai useammin	1
2-3 yönä viikossa	2
Kerran viikossa	3
Kerran tai kaksi	4
Ei kertaakaan	5
4. Kuinka usein olet käyttänyt lyhytvaikutteista avaavaa lääkettä (Airomir, Bricanyl, Buventol tai Ventoline) viimeisten neljän (4) viikon aikana?

3 kertaa päivässä tai useammin	1
1 tai 2 kertaa päivässä	2
2 tai 3 kertaa viikossa	3
Kerran viikossa tai harvemmin	4
Ei kertaakaan	5
5. Kuinka arvioisit astmasi olleen hallinnassa viimeisten neljän (4) viikon aikana?

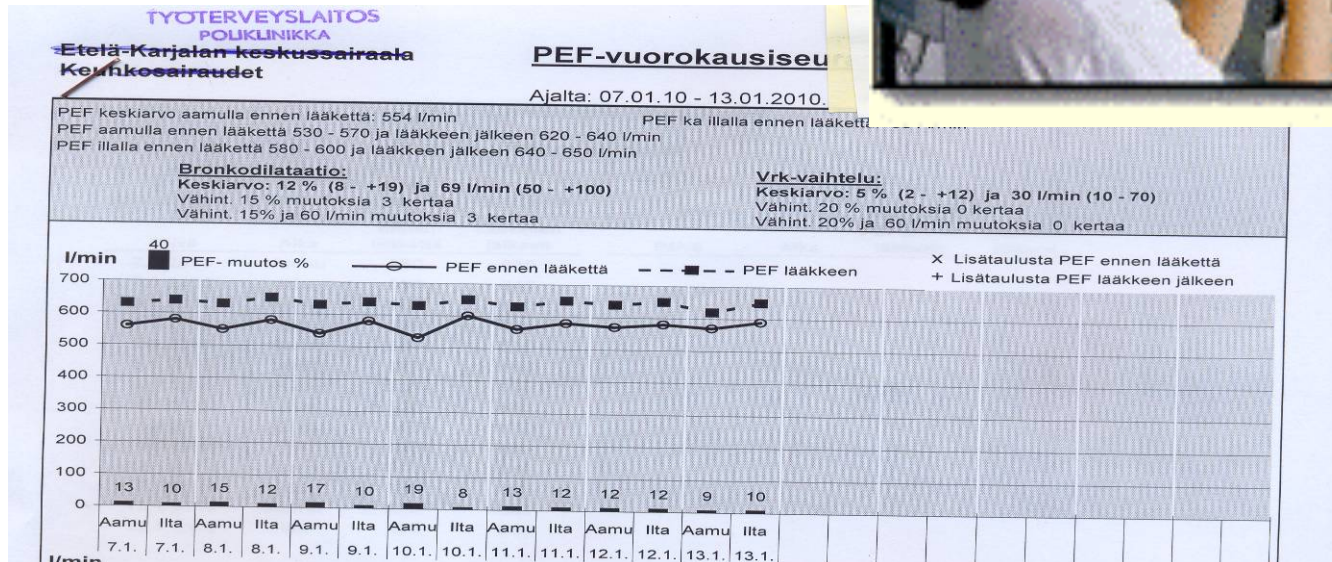
Ei ollenkaan hallinnassa	1
Huonosti hallinnassa	2
Jokseenkin hallinnassa	3
Hyvin hallinnassa	4
Täysin hallinnassa	5

Yhteispisteet: _____

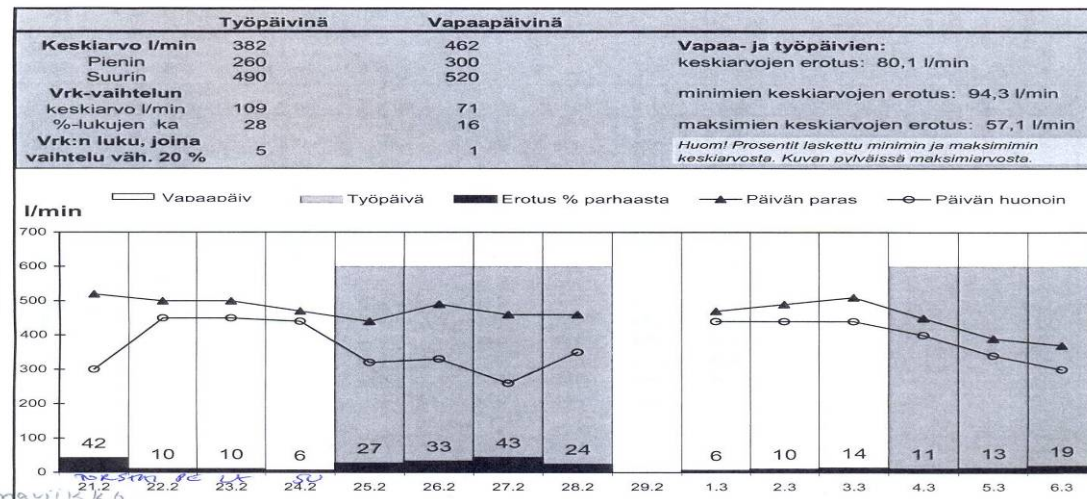
Tutkimukset:

- Spirometria
- PEF-vuorokausiseuranta
- Poskiontelot
- PEF-työpaikkaseuranta
- Tarvittaessa muu erotusdiagnostiikka

PEF-työpaikkaseuranta

- Saadaan objektiivinen arvio tilanteesta
- Kaksi viikkoa voi olla riittävä aika
- Tehdään normaalilla astmalääkityksellä
- Teknisesti samat vaatimukset kuin diagnostisella seurannalla
- Työssä paheneva astma näyttää samalta kuin ammattiastma

Työssä paheneva astma

- Altistuu töissä
  - pölyille, käryille, huuruille
  - herkistävälle tekijöille
  - lämpötilan vaihteluille
  - fyysiselle rasitukselle
  - huonolle sisäilmalle

Vaikuta altistumiseen : työhygienia,
hengityssuojaimet, työnkuvan muokkaaminen,
työpisteen vaihto

Työterveysneuvottelu

Ammatillisen kuntoutuksen harkinta

- Jos työssä on selvä altistuminen astmaa pahentaville tekijöille (pölyt, käryt, huurut, fyysinen rasitus. Esim. rakennusalan työt, hitsaus, metallityöt, leipomot, suurkeittiötyö, kasvihuonetyö...).
- Käypä hoito suosituksen mukaisesta hoidosta huolimatta astma on huonossa hoitotasapainossa.
- PEF-työpaikkaseurannassa puhallusarvojen laskua työpäivinä.
- Pysyvän työkyvyttömyyden uhka 5 vuoden kuluttua

Ammatillinen kuntoutus eläkevakuutusyhtiön kustantamana

Lopuksi

- Astma on yleinen sairaus työkäisillä ja voi alentaa työkykyä.
- Astmaa sairastavia tulee seurata säännöllisesti ja tunnistaa huonossa tasapainossa oleva astma.
- Työssä olevia astmaa pahentavia tekijöitä tulee vähentää ja muistaa myös ammatillinen kuntoutus.

KIITOS